

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.п.н. Лиляна Александрова Грозданова, СУ „Св.Климент Охридски”

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология – Германски езици/ съвременен английски език – Синтаксис.

Автор: гл. ас. Славка Христова Грънчарова, задочен докторант към катедра „Английска филология”, ПУ „Паисий Хилендарски”

Тема: Функционални характеристики на семантико-информационната структура на изречението при случаи на комплексна синтактична кондензация в съвременния английски език”

Научен ръководител: проф. д.п.н. Лиляна Александрова Грозданова, СУ „Св.Климент Охридски”

Славка Христова Грънчарова е дългогодишен преподавател по английски език и специалист в областта на лингвистиката и методиката на чуждоезиковото обучение. Завършила английска филология с магистърска степен в СУ „Св. Климент Охридски”, тя успешно съчетава преподавателска и изследователска дейност, като научните ѝ интереси са насочени главно към теоретичното езикознание, а получените резултати имат приложение и в преподавателската и преводаческата практика. За това свидетелстват 12 публикации (3 от които представени във връзка с темата на дисертацията), провеждането на курсове по синтаксис на съвременния английски език в катедра „Английска филология”, ПУ „Паисий Хилендарски”, участието в национални и международни проекти. Съчетаване на лингвистична ерудиция и богат професионален опит проличава и в дисертационния труд на Славка Грънчарова: „Функционални характеристики на семантико-информационната структура на изречението при случаи на комплексна синтактична кондензация в съвременния английски език”, който се отличава със солидна концептуална основа, ясна мотивировка и цел, последователно прилагане на многоаспектен подход при анализа на оригинален езиков материал и добре аргументирани заключения.

Актуалността и значимостта на дисертацията се определят от разнобоя на мнения, неяснотите и белите петна в литературата по отношение на кондензацията,

което налага по-задълбочен анализ и отговор на въпросите, формулирани от докторантката. Набелязаната цел е, с логико-аналитчни средства и приложно-лингвистични процедури, да се постигне максимална яснота при:

- дефиниране на явлението езикова кондензация, често уеднаквявано с елипсата;
- класифициране на видовете кондензация;
- идентификация на кондензатори и кондензирани структури
- установяване характеристиките на кондензираните структури на макро- и микро-равнище.

Решението на Славка Грънчарова да изследва явления в граничните зони между синтаксис и фразеология, лексика и синтаксис, просто и сложно изречение и др., заслужава висока оценка, тъй като традиционното третиране на междинните езикови продукти като изключения не разкрива тяхната същност. С помощта на диагностични процедури тя идентифицира случаите на кондензация и определя равнището на което се осъществява.

Първата задача, която си поставя, е да разграничи *елипсата* и *кондензацията* - две сложни явления, зависещи от взаимодействието на лексико-семантични, морфо-синтактични и прагматични фактори. Ако елипсата е свързана с изпускане на структурни елементи, които са възстановими, при кондензацията става дума за конструкции с вторична (подчинена) предикация и синтактични части с двойствени (припокриващи се) функции. Солидаризирам се със становището на авторката, че конструкциите със синтактична кондензация (т.н. полу-изречения), не са редуциран вариант на пълни изречения, както приемат някои автори, а самостоятелни езикови продукти, фиксирани в системата на езика. Наличието в някои случаи на две структури за изразяване на едно и също съдържание – пълно изречение и кондензирано полу-изречение (с нелична глаголна форма) – дава на говорещия възможност да избира между две опции, според своето желание и обстоятелствата. Оттук логично следва и разграничаването на *структурна* и *функционална* кондензация - първата задължителна, а втората факултативна. Успоредно със задълбоченото изследване на елиптичните и кондензираните структури, виждаме анализ на други, свързани с тях въпроси, като езиковата икономия и номинализацията. В първия случай се потвърждава правилото, че „ колкото по-малко синтаксис, толкова повече семантика и обратното”, а във втория се разкрива възможната функционална еквивалентност на различни речеви продукти: пълно изречение ⇔ елиптично изречение ⇔ кондензирано полу-изречение ⇔ номинална фраза ⇔ дума (стр.73).

Анализът на синтактично равнище дава основание за разграничаване на три типа кондензация – семантико-синтактична (с имплицитен подлог), синтактична (с експлицитен подлог) и комплексна/сложна синтактична (с експлицитен подлог плюс припокриващи се функции) – всяка от които е подложена на задълбочен анализ и представена с илюстративни примери.

Изяснила същността на езиковата кондензация, а оттам и на синтактичната кондензация, Славка Грънчарова стеснява обекта на изследване в рамките на характерната за английския език Комплексна синтактична кондензация. Така, фокусът пада върху структури, които отговарят на установените критерии, т.е. имат статут на вторична предикация (с нефинитна глаголна форма), „без липсващи компоненти, с налични подлог и сказуемо на синтактично равнище”, като „важно условие е припокриването на синтактични функции, тази на подлог и допълнение, върху една и съща номинална фраза” (стр.71). Подробно и в логична последователност докторантката представя кондензиращия потенциал на конкретни английски глаголи, структурата и функционирането на синтактични конструкции от типа *Accusativus cum infinitivo*, *Accusativus cum participio* и др. Нещо повече, със средствата на генеративния анализ тя илюстрира синтактичния статут на кондензираните единици, степента и ранга на съответната кондензация.

Пренасянето на анализа на речево равнище разкрива важна информация за ролята на *комуникативната кондензация* при осъществяване на вербална комуникация. Изхождайки от разработките на Пражката школа и модела на М.Грънчаров (2010), докторантката подлага на задълбочен анализ функционирането на Комплексните кондензирани структури при формиране на тематико-информационната структура на изречението и допринася за изясняването на някои спорни въпроси. На първо място трябва да споменем опровергаването на разпространеното схващане, че в рамките на цялото изречение подчинените кондензирани конструкции служат за изразяване на фонова информация. Изследването убедително доказва, че в зависимост от позицията в изречението и връзката им с другите компоненти, те могат да бъдат носители както на тематична, така и на рематична информация. Друг приносен моменти намираме при коригиране на „правилото”, че подлогът на инфинива и причастията винаги ги предхожда. Както сочат данните в дисертацията, това не отразява реалната картина.

Обемът на становището не позволява да се отбележат всички значими в теоретично и практическо отношение въпроси, засегнати в дисертацията – проста и сложна тема и рема, дистрибутивните полета и суб-полета, рекурсивно вграждане на кондензираните структури и т.н. Затова ще обобщя, че както във формалния анализ в

рамките на първата половина на настоящата разработка, така и във функционалния анализ, подробно и задълбочено представен във втората част, проличава широката осведоменост на докторантката по темата на дисертацията, нейните аналитични умения, логическа последователност, прецизност в работата с езиковия материал и яснота в изказа. Със същите качества се отличават и представените публикации, които свидетелстват за задълбоченост и вискателност към качеството на научния анализ. Според мен, настоящата разработка надхвърля изискванията за докторска дисертация и заслужава да бъде оценена по достойнство.

Авторефератът представя съдържанието на дисертацията в синтезиран вид и дава ясна представа за всички компоненти и приноси на изследването. Процедурата по конкурса е спазена във всички нейни части. Докторантката е представила необходимите документи.

Въз основа на гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „**доктор**” на Славка Христова Грънчарова, задочен докторант към катедра „Английска филология”, ПУ „Паисий Хилендарски”, в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология – Германски езици/ съвременен английски език – Синтаксис.

Дата:

04.12.2017 г.

Подпис:

проф. дпн Лиляна Ал. Грозданова